

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός ανυψώνεται ήμα
δαίη πώς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθεια—ΤΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φν.
οικοὺς τῆς καλῆς.

ΒΕΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ΄

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 10 ΤΟΥ ΜΑΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 343

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Δραματική παραγωγή.
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ. Τέλος χωρίς συνέχεια.
ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΑΛΕΞΙΟΥ. «Ridi Pagliaccio» (τέλος).
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Διάντρος Παλαμάς.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—
Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΕΛΟΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Σάν ποιός νά είναι ὁ Νουμάς;

Τὸ ἐρώτημα δὲν ἀφορᾷ τὸ φίλο διευθυντὴ τοῦ, ἀλλὰ τὸ σύνολο τοῦ ἀντιπροσωπεύει ὁ Νουμάς, τὸ κοινὸ τῶν ἀναγνώστων τοῦ καὶ συνεργατῶν τοῦ.

Εἶναι ὁ Νουμάς φύλλο συντηρητικὸ καὶ ὀπισθοδρομικόν; ἢ ἀντίθετα ἐμπροσθοδρομικὸν τόσον, ὥστε νάχει ἀπομονώσει καὶ νὰ τὸ θεωρεῖ ὁ κόσμος—ὅλοι οἱ δὲν εἶναι ἀναγνώστες τοῦ—πὺς μιλεῖ γι' ἄλλες ἐποχὰς καὶ γιὰ πράγματα ποὺ θὰ ἐνδιαφέρουν ἄλλους τόπους καὶ ἄλλους ἀνθρώπους;

Μοῦ φαίνεται πὺς τὸ δεύτερο εἶναι τὸ ἀληθινόν· καὶ ὁ Νουμάς γιὰ τὸν κόσμον τὸν Ἑλληνικὸν εἶναι φαινόμενο ἀλλόκοτον, παράξενο, ἀκατανόητον. Καὶ τὴ γνώμη τοῦ αὐτοῦ ὁ κόσμος βέβαια δὲν τὴ σχημάτισε μόνον καὶ μόνον ἐξ αἰτίας ποὺ ὁ Νουμάς γράφεται, ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ κλωστοπίασαν τὴ γλωσσικὴ πρόληψη, μὰ γιὰτὶ γράφεται μὲ τὴ σκληρότητα ποὺ χαρακτηρίζει τὴν εἰλικρίνεια καὶ τὴν ἀλήθεια. Ἀντιπροσωπεύει, δηλαδή, ὁ Νουμάς ἀπὸ καιρὸ—ἀν δὲ ἀπὸ τὴν ὥρα τῆς ἰδρύσεώς του,—ιδέας ἐμπροσθοδρομικὰς τόσο γιὰ τὴ φιλολογία ὅσο γιὰ τὴν πολιτείαν καὶ τὴν κοινωνίαν. Γιὰ τοῦτο καὶ ἀγκαλιάζει—μποροῦσε νὰ παρατηρήσει κανεὶς μὲ πολὺ μεγάλη προθυμία—τὸ κάθε νέον καὶ τὸ περιθάλπει, καὶ τὸ ἐξετάζει, καὶ τὸ συζητεῖ ὅπως ἐμπρέπει στὸ ἐλεύθερον πνεῦμα, στὸ ἐρευνητικόν, στὸ ἐμπροσθοδρομικόν.

Αὐτὰ εἶναι γεγονότα ποὺ τ' ἀποδείχνει τὸ ἀπλὸ ξεφύλλισμα τῶν τόμων τοῦ Νουμά.

Ὅπως ἦταν λοιπὸν φυσικὸ καὶ σύμφωνον μὲ τὸ φυσικὸ τοῦ Νουμά, πρὸ ἐνάμιση ἔτος δέχθηκε στὴ στήλη τοῦ νὰ κρίνει καὶ νὰ συζητήσει καὶ τίς ιδέας ποὺ διατυπώθηκαν στὸ μεθοδικὸ βιβλιαράκι τοῦ κ. Σκληροῦ. Βιβλιαράκι ποὺ ἔγινε γνωστὸν στὸ κοινὸν τοῦ Νουμά, χάρις τοῦ Νουμά, γιὰτὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ ἰδεολογικὸν αὐτὸ φύλλο καὶ τὸ βιβλιαράκι αὐτό, σάν τόσα ἄλλα, θὰ πέθαινε προτοῦ ζήσει, θὰ πνιγότανε στὸν ὠκεανὸν τῆς ἀδιαφορίας ὅλου τοῦ ἄλλου Ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ τύπου.

Ἀρχισε, λοιπὸν, ἀπὸ τίς στήλες τοῦ Νουμά ἡ

συζήτηση γιὰ τίς ιδέας τοῦ συγγραφέα τοῦ κοινωνικοῦ μᾶς ζητήματος.

Προτοῦ ὅμως ποῦμε γνωστὰ πράγματα—Ποιὲς ἦταν οἱ ιδέες αὐτές; Καὶ ποιὰ ἡ συζήτηση;—ἄς δοῦμε τὴν ἐποχὴ αὐτὴ σὲ ποιὸ σημεῖον περίπου εἶχαν ἐξελιχθεῖ οἱ πολιτικοκοινωνικὲς ιδέες τοῦ Νουμά.

Ὁ Φωτιάδης πρὸ ἐτῶν εἶχε δημοσιεύσει τὴν ἐκπαιδευτικὴ ἀναγέννηση. Ὁ Ταγκόπουλος ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλα δράματά του εἶχε τυπώσει τὸ δράμα τοῦ «Οἱ Ἀλυσίδες», ποὺ ζητάει γιὰ νὰ πᾶμε ὀμνύοντες τὸ σπάσιμο πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν προλήψεων. Τὸ λάτ-μοτίβο τοὺς εἶναι παρμένο ἀπὸ τὴν ποίηση τοῦ ποιητῆ μας Παλαμά.

Καὶ ἄλλοι συνεργάτες τοῦ ἀπὸ καιρὸ εἶχαν θεωρήσει τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, σὰ ζήτημα ποὺ θὰ λυθεῖ μαζί μὲ κοινωνικοπολιτικὴ ἀναγέννηση τοῦ τόπου.

Δὲν εἶναι δηλαδή, ὡς περὶ κανένας μὲ δυὸ λόγια, πὺς τὸ σύνολο, ποὺ ἀποτελεῖ ὁ Νουμάς, πρόσμενε καὶ πρὸ ἐνάμιση ἔτος, ὅπως προσμένει καὶ σήμερον, τὴ λύση τόσο τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσας, ὅσο τὴν καλλιτέρευση τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἀπὸ μιάν πνευματικὴν ἐπανάσταση—ποὺ πασχίζουν νὰ τὴν ἐτοιμάσουν—καὶ ἀπὸ μιὰ ἐνεργότερη πολιτικοκοινωνικὴ δράση ὅλων τῶν προοδευτικῶν στοιχείων τοῦ τόπου. Καὶ εἶχαν φθάσει νὰ ἐνερθεύονται τὴν πραγματοποίηση τῶν ιδεῶν τοὺς ἀπὸ τὴν ἰδρύση ἑνὸς κόμματος, ποὺ θὰ ζητοῦσε τὴν πνευματικὴν χειραφύτηση τοῦ λαοῦ μὲ τὴ βελτίωση τῆς λαϊκῆς παιδείας.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖον βρισκόμαστε, ὅταν φανερώθηκε τὸ συστηματικὸν βιβλιαράκι μὲ τὸ ὅποιν ὁ κ. Σκληρός, ἐφαρμόζοντας τὴ δομένη θεωρίαν, ποὺ θέλει ὅλες τίς κοινωνικοπολιτικὰς μεταβολὰς σάν ἀποτέλεσμα πάλης συμφερόντων καὶ πάλης τάξεων, διαρρυθμίσε—ποὺ δὲ θὰ περὶ μετὰρρυθμίσε, ἀλλὰ προσάρμοσε μὲ τὴ θεωρίαν τοῦ τὰ γεγονότα—τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, ὥστε νὰ βρεῖ ἀστικὴ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ εἰκοσιένου καὶ γιὰ νὰ συμπεράνει, ὅτι ἡ περίοδος τῆς προόδου στὸν τόπον μᾶς θὰ σημειωθεῖ μὲ τὸ ξάναμμα τῆς πάλης τῆς ἀστικῆς τάξεως μὲ τὴν προλεταριακὴν καὶ τὰ λοιπὰ, ποὺ τὰ ξέρουν πλέον πολὺ καλὰ οἱ ἀναγνώστες τοῦ Νουμά.

Εἶναι πολλοὶ ποὺ σὲ κάθε σύστημα καὶ θεωρίαν, βλέπουν τὸ γενικεῦμα ἑνὸς μέρους τῆς ἀλήθειας. Γι' αὐτὸ καὶ ἀπὸ μίαν ἀρχὴν τὸ ἀποκρούουν ὡς στρεβλωτικὸν τῆς ἀλήθειας. Νὰ ποῦμε θεωροῦν τὸ σύστημα σάν κλίνην τοῦ Πρόκρουστη ποὺ βαρεοκομίζεται ἡ ἀλήθεια, ἀφοῦ πρῶτα τὴν ἔκαναν νὰ ταιριάζει αὐτὴ μὲ τὸ κρεβάτι.

Ὅσοι ἔτσι σκέπτονται γιὰ τὰ συστήματα πάσχουν ἀπὸ στενοκεφαλιά; Ἡ ἀποδείχνονται ἀνοήτῳμοι;

Ἐλόγου μου φανταζόμενος, ὅτι ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Πραγματικότης ἔχει ἀπειρὴ ποικίλιν δὲν μπορῶ νὰ φαντασθῶ, πὺς εἶναι δυνατόν μυαλὸ ἐλεύθερον νὰ σκεφθεῖ νὰ τὴν κλείσει τὴ ζωὴ μέσα σὲ κλειστὰς γραμμὰς ἑνὸς συστήματος, ποὺ τὸ δημιούργησε τὸ κλειστὸ πάντοτε ἀνθρώπινο μυαλόν.

Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπ' αὐτὸν τὸν κεντρικὸν λόγον ποὺ μᾶς κάνει νὰ μὴν ἀποδεχόμεσθα ὡς ἀληθινὸν τὸ κάθε προτεινόμενο ὡς νέον, παλιὸ καὶ πασίγνωστον σύστημα Γερμανικῆς ἢ Γαλλικῆς κατασκευῆς, γενικότερα ἀρνήθηκαν ἐπιστημονικὴ καὶ λογικὴ βάση στὴ θεωρίαν τοῦ σοσιαλισμοῦ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τοῦ Νουμά· καὶ εἰδικότερα δὲν παρεδέχθηκα, ὅτι μπορεῖ νὰ χρησιμεύσει σάν πανάκεια γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα.

Κοντολογίς. Ἡ συζήτηση, ποὺ ἀνοίχθηκε στὴς στήλες αὐτὰς ἀπὸ ἀφορμὴν τὸ βιβλιαράκι τοῦ κ. Σκληροῦ, τοῦ μεθοδικοῦ καὶ φωτεινοῦ συγγραφέα, καλοθελήτρια πάντοτε, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἔστεινε ν' ἀποδείξει ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν παραδέχθηκε τὴ σοσιαλιστικὴν θεωρίαν ὡς ἀληθινήν καὶ ὅτι οἱ σοσιαλιστικὲς ἀρχὲς οὔτε μποροῦν, οὔτε πρέπει νὰ ἐφαρμοσθοῦν στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐμάχητο γιὰ τὰ ἀντίθετα.

Στὴν ἐπιμονὴν αὐτὴ τῶν ἀντίθετων οἱ ὑποστηρικτὲς τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶδαν ὀπισθοδρομικότητα, Ἀντίθετός τοὺς κ' ἐγὼ, ποὺ φαντάσθηκα κάθε συνεργάτη τοῦ Νουμά πολὺ, μὰ παραπολύ, ἐμπροσθοδρομικὸν γιὰ τὴν ἐποχὴν μᾶς ἐννοεῖται καὶ γιὰ τὸν τόπον μᾶς, ἀδυνατῶ—τ' ὁμολογῶ—καὶ νὰ φαντασθῶ πλέον τὸ βαθμὸν τῆς προοδευτικότητος τῶν ὅσων θέλουν καὶ νὰ δουλέψουν—καθὼς λένε τουλάχιστο—καὶ πραχτικὰ στὴν Ἑλλάδα, ὅταν βρίσκουν στὸ Νουμά, στὸ σύνολόν τοῦ ἢ καὶ στὰ μέρη τοῦ, ὀπισθοδρομικότητα.

Εἶναι ἀλήθεια πὺς ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἀντίθετων τῆς σοσιαλιστικῆς θεωρίας εἶχε κάποιον συντηρητικὸν στοιχείον μέσα της, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ λεχθεῖ ὀπισθοδρομικόν, ἂν ἡ συντηρητικότης ὅταν ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν ἰσοδυναμεῖ μὲ ὀπισθοδρομικότητα. Καὶ ἂν ἡ προοδευτικότης ἰσοδυναμεῖ μὲ κάθε ἀρνήσιν τῆς πραγματικότητος καὶ μὲ τὸ γοργοσκόλοῦθμα πάσης φαντασιοπληξίας.

Τὸ συντηρητικόν, λοιπόν, ποὺ ἔχουμε εἶναι ἡ θέλησή μας νὰ ὑπάρχει πατριδὰ καὶ ἡ θέλησή μας νὰ ὑπάρξει δυνατόν καὶ στρατιωτικὸν Κράτος Ἑλληνικόν, γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὸν Ἑθνισμόν μᾶς.

"Αν υπάρχουν άνθρωποι μεταξύ μας που έπεισθησαν, ότι η ιδέα της Πατρίδας και του Έθνους είναι προλήψεις, τότε βέβαια γι' αυτούς ο Νουμάς στο σύνολο και στα μέρη του είναι άχειραφέτητος από τις δυο αυτές προλήψεις. Και προς τιμή του δε μη χειραφετηθεί ποτέ του! γιατί εγώ τουλάχιστο ούτε μπορώ ακόμα να φαντασθώ την εποχή, που η αμίλλα μεταξύ των λαών θα λείψει. Είμαι μάλιστα βέβαιος ότι και όλοι μας—αν έχουμε τα μυαλά μας στον τόπο τους—μπορούμε να βεβαιώσουμε ότι ειδικά η αμίλλα του Έλληνικού λαού με τους γύρω του τώρα μόλις αρχίζει σκληρότερη, άμειλιχτότερη παραποτέ. Αμίλλα που θα διεξαχθεί με τους πιο παλιούς τρόπους του δικίου της γροθιάς, του δικίου του στρατιωτικότερα οργανωμένου.

Και άγγίσαμε το σημαντικό σημείο της διαφωνίας, που περιστράφηκε το μεγαλύτερο μέρος της συζητήσεως.

Από μια μεριά, δηλαδή, έτειναν ν' αποδείξουν ότι η πάλη των κοινωνικών τάξεων άδυνατεί το στρατιωτικό κράτος, που μας χρειάζεται όσο την ιδέα της πατρίδας δεν τη θεωρούμε πρόληψη. Κι από το άλλο μέρος επέμεναν ν' αποδείξουν ότι η πάλη των τάξεων θα φέρει την εθιμική την οικονομική και την πνευματική του λαού, πράγματα που τους ενδιαφέρουν, χωρίς να φιλολογούν, ούτε να μιλούν για τα συμφέροντα του Κράτους, της Πατρίδας, του Έθνους (που δεν τους ενδιαφέρουν. Το προσθέτουμε έμεις, αν καλά μαντεύσαμε.)

Αυτή ήταν η συζήτηση. Συζήτηση που έγινε. Τα «υπέρ» και τα «κατά» γράφθηκαν. Οι άναγνώστες του Νουμά τα διάβασαν και τα ξαναδιάβασαν.

Και έπειδή η συζήτηση από μέρος μου δεν είχε να κερδίσει τίποτα, γιατί δεν είχα να πω περισσότερα και καινούρια, για μένα η συζήτηση έληξε. Κ' έπομένως έλούφαξα, γιατί η συζήτηση από τις στήλες έφημερίδας γίνεται για το φωτισμό των άναγνωστών και όχι για να μεταπεισθούν οι έισηγητές της συζητήσεως, ή και οι συζητητές.

II

"Αν φαίνεται πως ξαναγυρίζω σήμερα πάλι στη συζήτηση δεν το κάνω για να την εξακολουθήσω, αλλά για να δανεισθώ από τις μελέτες του κ. Σκληρού μια σημαντική συμβουλή που μάς έδωσε, συμβουλή που νομίζω πως χρειάζεται να μελετηθεί πολύ για το έργο του Νουμά.

"Ελέγαμε στην αρχή του άρθρου ότι το σύνολο, που αποτελεί ο Νουμάς, έφθασε να δνειρεύεται για την καλλιτέρευση της κοινωνικο-πολιτικής καταστάσεως μαζί με την προετοιμασία της πνευματικής επαναστάσεως και δημιουργία κόμματος προοδευτικών που να θέλει την πνευματική χειραφέτηση και την εθιμική του λαού, σαν πρώτον όρο του δυναμώματος του Κράτους.

Το κόμμα όμως αυτό θέλει μια βάση! Το κόμμα αυτό για να υπάρξει πρέπει ν' αντιπροσωπεύει συμφέροντα! Ίδου τί μάς μαθαίνει ο κ. Σκληρός. Κ' έχει όλο το δικίο μαζί του και το αξίζει ή εϋγνωμοσύνη μας. Μόνο με ιδέες, κόμματα δε ζούν. Το κόμμα για να ζήσει πρέπει ν' αντιπροσωπεύει συμφέροντα.

Και σά συνέπεια ο κ. Σκληρός προσθέτει. Για να βρήςτε το κόμμα που θα σάς υποστηρίξει να επιβάλετε τις ιδέες σας, οργανώστε τους εργάτες και δείξτε τους τα συμφέροντά τους.

Κ' έμεις δεχόμενοι την αρχή προσθέτουμε. Κάνετε κάτι καλλίτερο και πιο σύμφωνο με τις ανάγκες του τόπου μας και με τα πράγματα. Οργανώστε κόμμα λαϊκό, δείχνοντας ότι ποθείτε την πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη του λαού κι ότι θέλετε φορολογία, που να τείνει στην εξίσωση ώστε να βοηθήσει την οικονομική εθιμική του μικροαστού, του μικροϊδιοκτήτη, του τεχνίτη, του έπαγγελματία, του εργάτη, του μικροπαλλήλου.

Θέλετε βάση του κόμματος; Ζητείστε τη στο λαό και στα συμφέροντά του. Για την ύπαρξή του κανένας λόγος δεν επιβάλλει την άποδοχή ενός συστήματος, που καταργεί πατρίδες και θρησκείες, που υπόσχεται κοινωνικομοσύνες και ισοκτημοσύνες, που καλλιεργεί το μίσος μεταξύ όμοιων και όμοφώνων και προετοιμάζει κοινωνικήν επανάσταση, καταργώντας κάθε τάξη, πειθαρχία και αρχή.

*

"Ο συγγραφέας λοιπόν του κοινωνικού μας ζητήματος με την προσπάθεια να διασκεύασει—όπως λέν οι καθαρεινιστάνοι—διά τα καθ' ήμεις τον Γερμανικό σοσιαλισμό, μάς έμαθε και μια μεγάλη αλήθεια: "Οτι πρέπει να πολεμήσουμε την κατάσταση, όσοι θέλουμε τη διάρθρωσή της, οργανωμένοι σε κόμμα πολιτικο-κοινωνικό με βάση, με σημαία, με πρόγραμμα.

"Αγκαλιάζοντας απ' όπου κι αν μάς έρχεται, το

σωστό, λέμε. Πρέπει να ιδρύσουμε κόμμα με βάση τα συμφέροντα του παραγωγού λαού που δεν τρώει από το δημόσιο ταμείο. Κόμμα με όπαδους όλους τους παραγωγούς, κτηματίες, τεχνίτες, γεωργούς, έμποροβιομηχάνους, εργάτες. Κόμμα που να δνειρεύεται μια πατρίδα δυνατή σά συνέπεια της εσωτερικής δυνάμεως του Κράτους. Κόμμα με τη σημαία της πνευματικής επαναστάσεως κατά του δασκαλισμού. Και με πρόγραμμα τη βοήθεια της παραγωγής με παραγωγικά έργα και εξίσωση της φιλολογίας, και... ξέρω κ' εγώ; με πρόγραμμα μελετημένο, στις λεπτομέρειες και στο σύνολο, που θα πολεμάει το δασκαλισμό, τη συναλλαγή και τη ρουτίνα και θα βοηθάει το πνευματικό και οικονομικό άνύψωμα του παραγωγικού λαού.

Ποιούς θα βρεί αντίπαλους ένα τέτοιο κόμμα; Το δασκαλισμό και τους μισθωτούς.

Ποιά θα είναι τα μέσα που θα μεταχειρισθούμε για τη δημιουργία του; Φωτισμός του λαού. Υπόδειξη των συμφερόντων του. Υποσχέσεις πραγματοποιήσιμες κι από αύριο για το καλό του και το καλό του τόπου. Οργανώσεις γεωργικών συνδέσμων. Ένώσεις συντεχνιών. Συνδικάτα μικροκτηματιών και μεγαλοπαραγωγών. Σύνδεσμοι εργατών και τα παρόμοια.

Ποιά θα είναι οι άπόστολοι του κόμματος; Αυτούς τους ξέρω καλλίτερα. Τα μορφωμένα άτομα. Οι άπόστολοι της πνευματικής επαναστάσεως.

Και όλ' αυτά πρό πάντων χωρίς σύστημα και μέθοδο και άναλογίες, και μεταφορές από το τί γίνεται άλλο, γιατί τ' άλλο μπορεί να γίνονται και από άλλα αίτια και γι' άλλους λόγους.

Τέλος πάντων αν μπορούμε να επιτύχουμε τούτα: Το άνύψωμα το πνευματικό και οικονομικό του λαού; δεν μπορούμε τάχα να προσμείνουμε λίγα!!! χρονάκια, για ν' άγκαλιάσουμε την προχωρημένη ιδεολογία, που ποθεί ισότητες άπόλυτες άτόμων οικονομικές και άδελφότητες λαών; Να την άγκαλιάσουμε, δηλαδή, τον καιρό που θα δούμε, ότι κ' οι γύρω μας λαοί την άγκάλιασαν, ή τουλάχιστον όταν μάθουμε από κανένα βιβλιαράκι, ότι η Γερμανία χωρίσθηκε σε άδελφωμένες όμοσπονδίες άοπλες;

Τότε θα είναι καιρός για να μιλήσουμε κ' έμεις για την αλήθεια της ιδεολογίας του σοσιαλισμού. Έως τότε και η ιδεολογία του είναι πρόκαιρη για τον τόπο μας.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ

"RIDI. PAGLIACIO,,

Και δεν τοδπα τίποτα τίποτα, ενώ ήξερι, το αιστανόμουν, πως τη στιγμή εκείνη δεν την άγαπούσε τη Μάιρη! Το σφίξιμο το νευρικό του χ ριού μου, ή χλωμαδα του, ή στενοχωρία άπάντησης που μουδωκε, ή άδιαφορία όταν είπα πως έπειτα από λίγο θάρχόταν εκείνη, το χαμόγελό του το έρωτικό σαν έμαθε πως από το πρωτ' μουχε στείλει μια θαυμάσια σο-ντε-λι κατασπρη με νταντέλλες... Μά ναί, μ' άγαπούσε, τόβλεπα και δεν είχα παρά να σκύψω να τον φιλήσω όπως συνήθιζα άλλοτε ναί, ναί! δεν είχα παρά να γονατίσω και να κουμπήσω στα γόνατά του... και θάπαίρνε κείνος τι κεφάλι μου στα χέρια του και θα πλησίαζε το πρόσωπό του στο δικό μου... κ' έννοιωθα την καρδιά

*) Η αρχή του στον αριθ. 341.

μου να χτυπά γλήγορα γλήγορα σά νάτανε ή πρώτη ή πρώτη φορά που θα με φιλούσε και μια άκατανίκητη όρμη μ' έσπρωξε κοντά του και γονάτισα.. "Αξαφνα χτύπησε ή πόρτα...

«Εκείνη», είπα και τινάχτηκα σά χτυπημένη κατάστημα από κάπιο άόρατο άτσάλινο χέρι α'Ε κεί η. "Εκείνη...» και γέλασα γέλασα δυατά, και σκύθοντας τώρα στο πρόσωπό του του φώναξα α'Εκείνη»..

"Εκείνη, ή Αιώνια, ή Άναπόφευγη, "Εκείνη που θα μπαίνει παντοτεινά άναμεσα μας και θα μάς χωρίζει. "Εκείνη που είμαι άπόξω και την περιμένεις. "Εκείνη που θάρθει αύριο, εκείνη που θα παρουσιάζεται όσες φορές θα σκύψω για να με φιλήσεις. Αυτή δεν είναι ή Μάιρη, δεν είναι καμμία. Είναι ή αιώνια Γυναίκα που θα σε παραταλάει για να σ' άρπάξει από την άγκαλιά μου έμένα. Είναι ή αιώια γυναίκα που θα σου άναθει έσένα τάντρος κόκκινες έπιθυμίες και πόθους άήμερους. "Εκείνη είναι!

"Αρσίε με μένα. "Εγώ πάλιωσα. "Εγώ δεν έχω τίποτα καινούργιο να σου δώσω πιά. Με πεθύμησες τώρα; Δέ σημαίνει, δέ σημαίνει. Θα φιλήσεις την άλλη και θα με ξεχάσεις Ναί, θα με ξεχάσεις εσύ, μόλις βρεθήςτε μόνοι οι δυο σας, μόλις το

σώμα της θα μπλεχτεί όλόθερμο στο σώμα σου. Με πεθύμησες τώρα; Δέ σημαίνει...

Μην άργοπορείτε πηγαίνετε πάνω, πάρε τη Μάιρη. Σας περιμένει το δωμάτιό μου το κοινό, το μικρούτσικο, με τη ζεστή μυρισμένη άτμοσφαιρα, που τόσες φορές, χιλιάδες φορές, έτσι μου φαίνεται, άνάπνευσε όταν μ' άγαπούσε!...

Να κοιμηθώ στο κρεβάτι αυτό; "Αδύνατο κι όμως νυσταζω. Έχω κουρασσει, έχω κουρασει θανάσιμα και θέλω να κοιμηθώ, να ξαπλώθώ κάπου και να κοιμηθώ, να κλείσω τα μάτια μου και να μη συλλογιόμαι τίποτα. Να τα ξεχάσω όλα και τη σημερινή μέρα μ' ό,τι συνέβηκε και να μην έρθει ττό νου μου τίποτε, τίποτε... Μά που να κοιμηθώ; δεν έχω μέρος και νυστάζω...

Πήγα στη μικρή μου άδερφή και την παρεκάλεσα να μου κάμει λίγον τόπο στο κρεβάτάκι της να πλαγιάσω κ' εγώ. Το καημένο το παιδί. Τρόμαξε που το ξύπνησα κι άνοιξε τα ματάκια του που δεν τα τάραζε άκόμη καμμία σκεψη και με ρώτησε μισοκοιμισμένα. «Τί είναι; τί είναι;»

— Τίποτε, άγάπη μου! ήσυχασε, κοιμήσου.

Μιλώ για την ιδεολογία του, έπειδή την πρακτική εφαρμογή των αρχών του θα τη θεωρούσα βλαβερή και που θα ενδιέφερε την αστυνομία, εάν δεν ήταν από τα πράγματα αδύνατα.

Για το αυτό για το έργο των πρακτικών σοσιαλιστών του τόπου μας—αν υπάρχουν—ούτε μίλησα, ούτε θα μίλησω στο Νουμά.

Για την ιδεολογία όμως του σοσιαλισμού θα μπορούσα κάτι να πω, εάν δε νόμιζα πως ο Νουμάς χρειάζεται τις στήλες του, για πρακτικότερα θέματα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΘΑΛΑΣΣΑ

Και το κεφάλι μου ξορκίζω και το καρδιόχτυπο
Κι αντίκρισα ένα δράμα που πάντα και πλαταίνει,
Κι αντίκρισα τη θάλασσα, να τραγουδάει, να δέρονται,
Τη θάλασσα, τη θάλασσα την πρώτη μου ξορκισμένη!

Αάση, βουνόπλαγα, στεριές την πλῆξη μου χαρίσατε,
Κι ὁ λίμνη, μέσα σου έκλεισες μιὰ ψεύτικη γαλήνη.
Ἐγὼ ποθῶ τὰ γινώριστα, τὰ δρόα και τὰ νιντόταχα,
Τὸς οὐρανοὺς, τὰ πέλαγα, τὴν ἀπεραντοσύνη...

Στις ἄλλες ἔγνοιες πὸν βαθεῖα πλῆθος ἐντὸς μου
ὕπνουν, ἔνας πρωτόφαντος καὶ γέννηται ἀγάλη ἀγάλη,
Στὰ ματωμένα του φτερά μᾶνασηκύνει ἀπάντεχα
Καὶ μ' ὁδηγεῖ καὶ φέρνει με στὰ Ἰταλικά ἀκρογιάλια.

Τὴ θάλασσα, τὴ θάλασσα νὰ ξορκίσω νειρεύτηκα,
Μέσ' τὴν ἀρμύρα νὰ λουστῶ καὶ μέσ' τὸ πλούσιο
κύμα

Καὶ νὰ γροικῶ τὰ πουλιὰ πὸν ὑψώνονται στριγγό-
λαλα

Καὶ νὰ ταιριάζω τὴν πλατεῖα τὴν πελαγήσια ῥέμα!
ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— Νέαι Ἰδέαι τοῦ Τολστόη	Δρ.	2.—
— Τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς μας	»	1.50
— Κοινωνιολογικά προάδοξα.	»	3.—
— Ὁ Μίξ Νορδάου	»	2.—
— Ὁ Βέρθερος τοῦ Γκαίτε	»	2.—
— Φιλοσοφία τοῦ Γάμου	»	2.—
— Ἡρωὶς τῆς Μακεδονίας	»	1.—
— Ἐκτὸς εἰς πρῶτες τρεῖς ὑπὸ	»	1.—
Γ. Κούρη.		

* Ἀπαντα πωλοῦνται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον Α. Γαλανοῦ, ὁδὸς Σπυρίδου 54.

Ἦρθα νὰ δῶ μὴν εἶσουν ξεσκαπασμένη, νὰ σέ σκεπάζω κοιμήσου.

Τὸ παιδικίσιο κρεβάτι εἶταν ἀγνὸ καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ λερῶσιν οἱ δικές μας μὲζέριες κ' οἱ ἐλευσιότητες τῆς ζωῆς μας. Μὲ ποῖο δικαίωμα τοῦ-
μοῦσα ἐγὼ καὶ ζυποῦσα τὸν ἥτοχο αὐτὸ ὕπνο καὶ
τάρτα τὰ ὁμορφα παιδικίσια ὄνειρα; Πῶς τοῦ-
μοῦσα καὶ δὲν κοκλίνιζα ἀπὸ ντροπὴ πηγαίνοντας
νὰ κοιμηθῶ μὲ τὸ κοριτσάκι αὐτὸ τὸ ἀνήξερο; Κι
ἂν μὲ ρωτοῦσε, γιατί δὲν πλαγιαζῶ στὸ δικό μου
τὸ κρεβάτι... καὶ ἂν στὴ σκέψη, πῶς μπορεῖ νὰ φο-
δαίμαι, μοῦ πρότεινε καλόγυμνο καὶ γλυκόλογο νάρ-
θει στὴν κάμερά μου, νὰ κοιμηθεῖ μαζί μου στὸ
δικό μου τὸ κρεβάτι πὸν εἶναι πῶς μεγάλο καὶ θὰ
μὰς χωρεῖ καλύτερα;

— Ὁχι, ὄχι. Φρίκη καὶ νὰ τὸ συλλογιῶμαι μόνο.

— Τίποτε, ἀγάπη μου! ἡσυχάζετε, κοιμήσου.

Ἦρθα νὰ δῶ ἂν εἶσουν σκεπασμένη. Καλὴ νύχτα...

Νυστάζω! Εἶναι δὴ ὥρα. Σηκώθηκε δὴνα
τὸς ἀέρας καὶ χτυπᾷ στὴ γειτονιά κάποια παρα-
θυρόφυλλα πὸν λησμονηθήκαν ἀνοιχτά. Ὡ, πῶς μοῦ
κάνει κακὸ ὁ ἀέρας σὰ φυτὰ τὴ νύχτα! Μιὰ ἀλλό-
κοτη λύπη γιὰ ὅλα τὰ πράγματα πὸν εἶναι ὅπως καὶ
τὰ στραπατσέρνει, μοῦ πλακώνει τὴν καρδιά μου.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Κοντὰ στὴ λυρική πλημύρα μπορεῖ νὰ πει κα-
νένας πῶς ἡ λογοτεχνική μας κίνηση βρίσκεται
στὸν ἀστερισμὸ τοῦ δράματος. Σχεδὸν οἱ περσότε-
ροι ἀπ' τοὺς παλιότερους καὶ νέους συγγραφεῖς μας
προτιμᾶν νὰ δόσουν σκηνηκὴ μορφή σ' ἐκεῖνο πὸν
θὰ μπορούσαν, μοῦ φαίνεται, νὰ τὸ τραγουδήσουν ἢ
νὰ τὸ διηγηθοῦν καλύτερα μόνοι τους, δίχως τὸ με-
σολάβημα τῶν θεατρίνων. Δὲ λέω πῶς μιὰ ἀρτί-
τητα στὸ λυρικὸ ποίημα ἢ στὸ διηγημα εἶναι πρᾶμα
εὐκόλο—τίποτε δὲν εἶν' εὐκόλο στὸ σύνορο τῆς
τέχνης—μὰ ἡ σκηνὴ ἔχει τις ξεχωριστὲς συνθήκες
τῆς κ' ἡ δραματικὴ σύνθεση ἀπαιτεῖ κάποια ξέχωρη
ἰδιοφυῖα, πὸν μόλις σὲ δυὸ τρεῖς θαμποχάραξε ὡς
τὴν ὥρα στὸν τόπο μας. Μὰ πάλι καὶ ὁ λογοτέ-
χνης εἶναι καὶ αὐτὸς μέλος μιᾶς κοινωνικῆς περιο-
χῆς, σὲ τούτῃ δίνεται περίστασις ἀπ' τὴν μιὰ ἢ τὴν
ἄλλη αἰτία νὰ καλιεργηθεῖ τὸν ἢ τὸ ἄλλο εἶδος λό-
γου κ' ἔτσι κ' ἐκεῖνος σέρνεται ἀπὸ τις ἀπαιτήσεις
τοῦ καιροῦ. Καὶ σὲ μὰς ἀρχισε στερνὰ νὰ ζωηρεῖ,
ἡ θεατρικὴ κίνησις. Ἡ δόξα ἀσφαλίζεται γιὰ τὸν
ποιητὴν εὐκολότερα ἀπὸ τὴν σκηνή, μιὰ ἐπιτυχία σ'
αὐτὴ μπορεῖ νὰ τοῦ ἀνταμείψει τοὺς δημιουργικοὺς
κόπους τοῦ πῶς γενεῖα ἀπὸ τὰ περιοδικὰ καὶ τὸ βι-
βλίο κ' ἔτσι καθεὶνας, πὸν ἡ τύχη τοῦ τὸν ἔριξε στὰ
γράμματα, ἀποφασίζει νὰ τὴν δοκιμάσει καὶ στὸ θέα-
τρο. Μὰ καὶ ὁ σκόπελος σ' αὐτὴ τὴν δοκιμὴν εἶναι πῶς
ἐπικλίνοντες. Ἡ λαχτάρα τῆς ἐπιτυχίας παρασέρνει
εὐκολότερα σὲ κάποιο συμμόρφωμα μὲ τὰ γούστα καὶ
μὲ τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τοῦ θεατρικοῦ κοινού καὶ ὁ
ποιητὴς βάζει ὁδηγὸ τοῦ πολλὰς φορὲς περσότερο
τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ θεατρώου ἢ τοῦ ἀστεριού, πὸν
πρόκειται νὰ σαρκώσει στὶς σάνιες τῆς σκηνῆς τὸν
ἥρωα ἢ τὴν ἥρωῖδα του, παρὰ τὸ ποιητικὸν σάρ-
κωμα τῆς σύλληψής του. Καὶ θὰ χρειάζονταν μιὰ
ἀνώτερη ποιητικὴ ἐφευγὰ γιὰ νὰ νικάει καὶ νὰ ὑπο-
τάζει μὲ τὴν δημιουργικὴ τῆς δύναμη ὅλους τοὺς
ἄλλους δευτέρους σκοποὺς καὶ τις σκληρὲς βιωτικὲς
ἀνάγκες. Μιὰ τέτλια λέν πῶς εἶταν ὁ Σαίξπηρ καὶ
δὲν ξέρω ἄλλος ποιός. Μιὰ τέτλια ὅμως δὲ φαίνεται
νὰ εἶναι καὶ ὁ συνθέτης τῶν «Τριῶν φιλιῶν», τοῦ
πρώτου ἀπὸ μιᾶς ἀραδαριᾶς θεατρικῶν ἔργων, πὸν τυ-
πώθηκαν τώρα στερνὰ σὲ χωριστὰ βιβλία ἢ δημο-
σιέτηκαν σὲ διάφορα ἔγκριτα περιοδικὰ τῆς μέσας
καὶ ὅπως ρωμοσύνης.

καὶ βλέπω πὸν καὶ πὸν κανένα δέντρο ὁλομόνχο νὰ
τὸ συρρομαδεῖ σὰ νὰ πασάξει νὰ τὸ ξεριζώτει καὶ
βλέπω τὰ φανάρια τῶν δρόμων νὰ τρεμουλιάζουν σὰ
νὰ θέλει νὰ τὰ σβύσει. Ἐπειτα τὰ σκυλλία πὸν πη-
γλύνουν τοῦχο τοῦχο καὶ γουγίζουν καὶ ἄλλα πὸν
ἀνακατώνουν σκουπίδια καὶ ἄλλα πὸν κοιμοῦνται
κουλουριασμένα στὰ παραγώνια... Καὶ βλέπω ἕνα
μειθυμένο πὸν παρακλίνει καὶ τρικλίζει. Κ' ἔπειτα
ἕνα τραγοῦδι παραφωνο πὸν ἀπομακρύνεται. Κ' ἔ-
πειτα τὸν κρότο μιᾶς ἀμαξῆς πὸν περνᾷ καὶ χάνε-
ται σιγὰ-σιγὰ, καὶ τις ὁμιλίες ἀντρῶν καὶ γυναικῶν
μαζί πὸν φεγγουν ἀπὸ βεγγέρα, καὶ ἀπάνω ἀπ' αὐτὰ
τὸ βουητὸ τᾶρα καὶ τὸ σφύριγμα καὶ τὰ χτυπῆ-
ματα τῶν ἀνοιχτῶν παραθυρόφυλλων καὶ τὸ σύριγμο
πὸν κᾶνουνε στὶς πλακές τὰ ξερά φύλλα καὶ τὰ
παλιόχαρτα!

Μὰ πὸν θὰ κοιμηθῶ καὶ νυστάζω!...

15 τοῦ Σεπτεμβρίου.

Εἶμαι καλύτερα σήμερα. Μπορῶ καὶ περπατῶ
μέσας στὸ δωμάτιο λίγο καὶ δὲν ἔχω διόλου πονετό.
Ἀῦριο ἐλπίζω θάμνη τέλεια καλὰ καὶ θὰ γράψω
τοῦ Λώρη νᾶρθε. Ἐχω ξεχάσει ὁλοσδιόλου τί συ-

Τὸν κ. Κ. Χρηστομάνο τὸν ἔχω ἀκουστὰ γιὰ
ἔγκριτο συγγραφέα καὶ στὴ μητρικὴν μὲς γλῶσσα καὶ
σὲ ξένες. Ἡ τραγικὴ σενάτια τοῦ ὅμως, καθὼς τὸ
λέει τὸ δραματικὸν τοῦ ἔργου, τὸν παρουσιάζουν γιὰ
ἀρκετὰ πρωτόπειρο θεατρικὸν συγγραφέα. Πρωτόπειροι
εἴμαστε καὶ θὰ μένομε ἴσως σ' ἑλὴ τὴν ζωὴ μας σὲ
περσότεροι στὸν τόπο μας. Μόνο ἕνα ξετύλιμα τῆς
ὅλης κοινωνικῆς ζωῆς μας σὲ ὅλα τῆς τὰ φανερό-
ματα θὰ φέρει ἕνα ξετύλιμα καὶ ὁρίσματος τόσο στὴ
γενικὴ ἀντίληψη τῆς τέχνης ὅσο καὶ στὴν ἀτομικὴ
μπόρεση τοῦ καθενὸς τεχνίτη. Μὰ ἀπὸ ἕνα συγγρα-
φέα μὲ μόρφωση καὶ ψήμη εὐρωπαϊκὴ, ἀπὸ ἕνα
πὸν ἔδειξε τόσο ριζοσπαστικὸ πνεῦμα σὰ διευθυντῆς
σκηνῆς καὶ βόηθησε τόσο πολὺ τὸ σχετικὸ ἀνύψωμά
τῆς, περιμένε κανένας ἕνα δραματικὸν πρωτόλειο κά-
πως τεχνικότερο καὶ σοβαρότερο ἀπ' τὴν τραγικὴν
κοινοτυπία τῶν «Τριῶν φιλιῶν». Ἡ ὑπόθεσίς τους
εἶναι ἀπλή. Ἡ Ντοντὸ κ' ἡ Λιάνα ἀγαπᾶν τὸ
Φαίδη. Ἡ πρώτη τοῦ δίνει νυχτερινὴ συνέντευξη
στὸν κήπο τοῦ παρθεναγωγείου, πὸν εἶναι μαθήτρια
καὶ στὸ τέλος τὸν παρακαλεῖ νὰ φιλήσει καὶ τὴ
φιλενάδα τῆς τῆς Λιάνας, πὸν τῆς βαστάει φανάρι
πίσω ἀπὸν θάμνο. Ὁ Φαῖδης παντρεύεται τὴν
Ντοντὸ. Γυρνώντας ὅμως ἀπὸ τὸ ταξίδι τοῦ γάμου,
ξαναφιλεῖ κατὰ παράκληση τῆς γυναικὸς τοῦ τῆς
Λιάνας. Στὴ Ντοντὸ ξεσπάει ἡ κληρονομικὴ ἀρώστια
τῆς. Μαθαίνοντας τὸ ἀναπόφευκτο τέλος τῆς, στέλ-
νει καὶ φέρνει τὴν φιλενάδα τῆς, βάζει τὸ Φαῖδη καὶ
τὴν ξαναφιλεῖ μπροστὰ τῆς καὶ αὐτὴ μπαίνει στὴν
ἄλλη κάμαρα καὶ σκοτώνεται.

Δὲ λέει κανεὶς πῶς δὲ μπορούσε ἀπ' τὸ τριμμένο
θέμα νὰ βγεῖ στὰ χέρια ἐνὸς ποιητῆ ἕνα δραματικὸ
ἔργο. Μὰ γιὰ τοῦτο θὰ χρειάζονταν ἡ γνώσις τῆς
ἀνθρώπινης ψυχῆς περσότερο ἀπ' τὴν εἰδικότητα
στὶς τσαλές. Στὸ συγγραφέα τῶν «Τριῶν φιλιῶν»
δὲν ἀρνούμαι βέβαια τὴν ἀξία νὰ μπορεῖ νὰ διασκε-
δάσει τὴν ἐκλεχτὴ κοινωνικὴ ὕστερα ἀπ' τὸ καλὸ
φαγί τῆς μὲ σκανταλιστικὲς σκηνές, ἐρωτικὲς σμι-
ξεις κάτω ἀπ' τὰ παιγνίδια τῆς σελήνης, μὲ κομ-
ψόπρεπες διασκεδῆς σαλονίων, μὲ γαργαλιστικοὺς
ὕπαινοιγμούς ἀπὸ κρυμμένες καὶ ἀνοιχτὲς κρεβατοκά-
μαρες, δὲν ἀρνούμαι πῶς οἱ καθολικάδες τῶν ἡρώων
τοῦ καὶ τὰ παιγνίδια, πὸν παίζουν τοῦτοι στὸ γκαρ-
σόνι τοῦ ξενοδοχείου, δὲν εἶναι ἀξία νὰ φαιδρύνουν
καὶ ἀνθρώπους σεβαρότερους μου, δὲν ἀρνούμαι ἀκόμα
πῶς ὁ συγγραφέας τῶν «Τριῶν φιλιῶν» καταφέρνει
νὰ ἐκφράσει στὴ γλῶσσα μας κουραστικότερα ἀπὸ

νέθηκε καὶ θὰ τοῦ δώσω πάλι τὴν ἀγάπη μου ὅπως
ἄλλοτε. Δὲ μὲ νοιάζει πῶς δὲ μ' ἀγαπᾷ. Εἰστά-
νομαι βαθειά πῶς δὲ μὲ νοιάζει. Ἀρκεῖ νᾶρχεται
νὰ τὸν βλέπω. Σὼ εἰ νὰ μ' ἀφήνει νὰ τοῦ ἔπανα-
λαμβάνω ἐγὼ τὴν ἀγάπη μου... Ὅταν ἀγαπᾷ κα-
νεὶς σὲν κ' ἐμένα δὲν πρέπει νὰ τὸ κρύβει! Νᾶρθεῖ
ὁ Λώρης. Να ξέρω πῶς ἦθε γιὰ μένα. πῶς δὲ
βρίσκεται σπῆτι μου καὶ τοῦ μιλῶ γιὰ μιὰ ἄλλη,
νὰ μὴν ἔχω ἀγάπη νὰ ὑποκλίνω καὶ νὰ ὑπο-
φέρω τόσο... Ἡ ψυχὴ μου λυγίζει ἀπὸ τὸ βάρος
τῆς εὐτυχίας πὸν θὰ νοιώσω σὲν τὸν ἰδῶ! Παναγιᾶ
μου, γιατί ἀφήσα τὸν καιρὸ καὶ χυθῆκε ἄδικαι;
Γιατί σὲν ἔλειπε καὶ δὲ μὲ γράφε πιά, ἔπαψα κ'
ἐγὼ νᾶν τοῦ γράφω καὶ τὸ ἔχρησκα σωστὸ αὐτό;
Μήπως δὲν τὸν ἀγαποῦσα τότε; Μὴ καί. Κᾶποτε
δὲ φερνόμαστε ἔτσι καὶ λέμε πῶς, πρέπει νὰ φανοῦμε
ἐγωιστὲς ἐπιτέλους καὶ τὸ κᾶνουμε καὶ μένομε εὐ-
χαριστημένοι καὶ περσόντοι γιὰ τὸ κατόρθωμά; Ψέ-
ματα! Ψέματα! Δὲν ἀγαποῦμε τότε. Τότε εἶναι
πὸν ἀρχίζουμε καὶ ξεχνάμε καὶ δὲ μὰς πολυ-
νοιάζει.

Πιά ἄλλη ἀπόδειξη ἀπὸ τὴν σημερινή; Ὁ Λώ-
ρης γύρισε καὶ μὲ χίλιους τρόπους μ' ἔκαμε νὰ πι-
στέψω πῶς δὲ μ' ἀγαπᾷ πιά. Δὲ μὲ ρώτησε γιατί